

KỈ NIỆM NGÀY GIẢI PHÓNG MIỀN NAM 30-4-1975

THÁNG TƯ – THỜI KHẮC THIÊNG LIÊNG

(Đọc "Tháng tư cảm nhận" của Tạ Hữu Yên)

Ngày 30/4/1975 đã đi vào lịch sử như một mốc son chói lọi, bởi đất nước Việt Nam sau 30 năm chiến tranh, 30 năm lửa đạn đã vắng bóng quân thù... Tháng tư, vì thế trở thành thời khắc thiêng liêng, làm rung động, làm thốn thức hàng triệu trái tim người con đất Việt. Tháng tư còn là nguồn cảm hứng bất tận cho thi ca... Và đây, một chút cảm nhận về tháng tư đã ngân lên trong lời thơ Tạ Hữu Yên:

"Tháng tư nghe gọi từ trong lá
Những mảnh vườn thơm quăn quýt ong
Củ Chi ngục đỏ như màu lửa
Nền đất quê ta hoá thép đồng

*
Tháng tư nghe gọi từ ô cửa
Nắng sớm hây hây gió đã lên
Em vẫn chờ anh như bến nước
Cánh khuya Tân Thuận đợi con thuyền

*
Tháng tư nghe gọi từ sâu thẳm
Đừng quên máu lửa những ngày qua
Tiếng nhạc ru ai trong phòng lặng
Sài Gòn - đêm ấy ấm trăm nhà"
(Tháng tư cảm nhận – Tạ Hữu Yên)
Bài thơ có ba khổ – mỗi khổ đều là

những tiếng vọng của tháng tư êm đềm như khúc tình sâu lắng. Mở đầu bài thơ, là tiếng gọi của sự sống:

"Tháng tư nghe gọi từ trong lá

Những mảnh vườn thơm quăn quýt ong"

Tháng tư – như dấu ấn của nó in khắc trong lịch sử là điểm mốc Việt Nam chấm dứt chiến tranh, thống nhất nước nhà. Do vậy, mỗi lần hình dung về tháng tư, trong ký ức ta ngập tràn bao hồi hộp, bao mong chờ bởi tháng tư chính là tháng ngày hào hùng, thiêng liêng nhất. Nhưng ở đây, nhà thơ không bắt đầu mạch cảm xúc bằng ký ức ấy, mà mở ra trước mắt độc giả một khung cảnh

thiên nhiên tươi tắn, dung dị. Tháng tư, vô hình trong dưới ngòi bút Tạ Hữu Yên lại mang hơi thở của sức sống diệu kỳ. Những mảnh vườn tốt tươi đầy hoa thơm trái ngọt, gọi bướm ong quẩn quýt vui vầy... Tháng tư trong câu thơ như một giai điệu vừa nhẹ nhàng, lại vui tươi như chất men say của tạo vật. Chẳng thấy đâu là ký ức của những năm tháng khốc liệt, của những mất mát, đau thương; chỉ còn lại nốt nhấn của xúc cảm tươi tắn, yên lành. Để rồi từ đó, hai câu thơ sau, hình tượng thơ vận động đem đến một sự liên tưởng mới:

"Củ Chi ngục đỏ như màu lửa

Nền đất quê ta hóa thép đồng"

Tháng tư như những khúc dạo đầu, tự thân nó đẩy sức sống của muôn vật, của hương thơm, của sắc màu... Cuộc sống dường như đang sinh sôi nảy nở, hoa lá đua nhau khoe sắc tỏa hương... Nhưng phải chăng để có được một tháng tư, có được sự tươi mới đó, "tháng tư" trước

khoảng khắc thanh bình này, đã phải trải qua bao đấu tranh, bao gian khổ – mà mỗi người Việt Nam, vẫn quen gọi đó là "những ngày máu lửa" – trong đó chắc chắn có sự đóng góp của mảnh đất "Củ Chi" dũng mãnh, thần đồng. Sự dũng mãnh đó, được tác giả nhắc đến khéo léo qua hai hình ảnh giàu sắc màu tượng trưng "máu lửa" và "thép đồng". Và chắc rằng không chỉ có đất và người Củ Chi – mà cả miền Nam yêu dấu đã gan góc đấu tranh đến cùng, để giành lại thắng lợi cho cuộc sống hôm nay; để hôm nay, trong sự vận động, trong vòng quay của mười hai tháng, người Việt Nam có một tháng tư tràn đầy niềm vui, sự hạnh phúc, trẻ trung, phấn khởi, rộn rã, thanh bình. Sự liên tưởng của nhà thơ đã tạo ra cầu nối giữa hai bờ của quá khứ và hiện tại. Hiện tại yên lành chính là nhờ quá khứ gan góc, oai hùng. Đoạn thơ, do vậy không hề dạy dỗ, cứng nhắc – mà vẫn bao hàm thông điệp, gợi nhớ chúng ta hôm nay, đừng

bao giờ lãng quên những năm tháng mà dân tộc đã đi qua, đã làm nên những kỳ tích diệu kỳ.

Vẫn mạch thơ ấy, vẫn âm điệu ấy, "tiếng gọi" tháng tư ở khổ hai như mở rộng thêm biên độ:

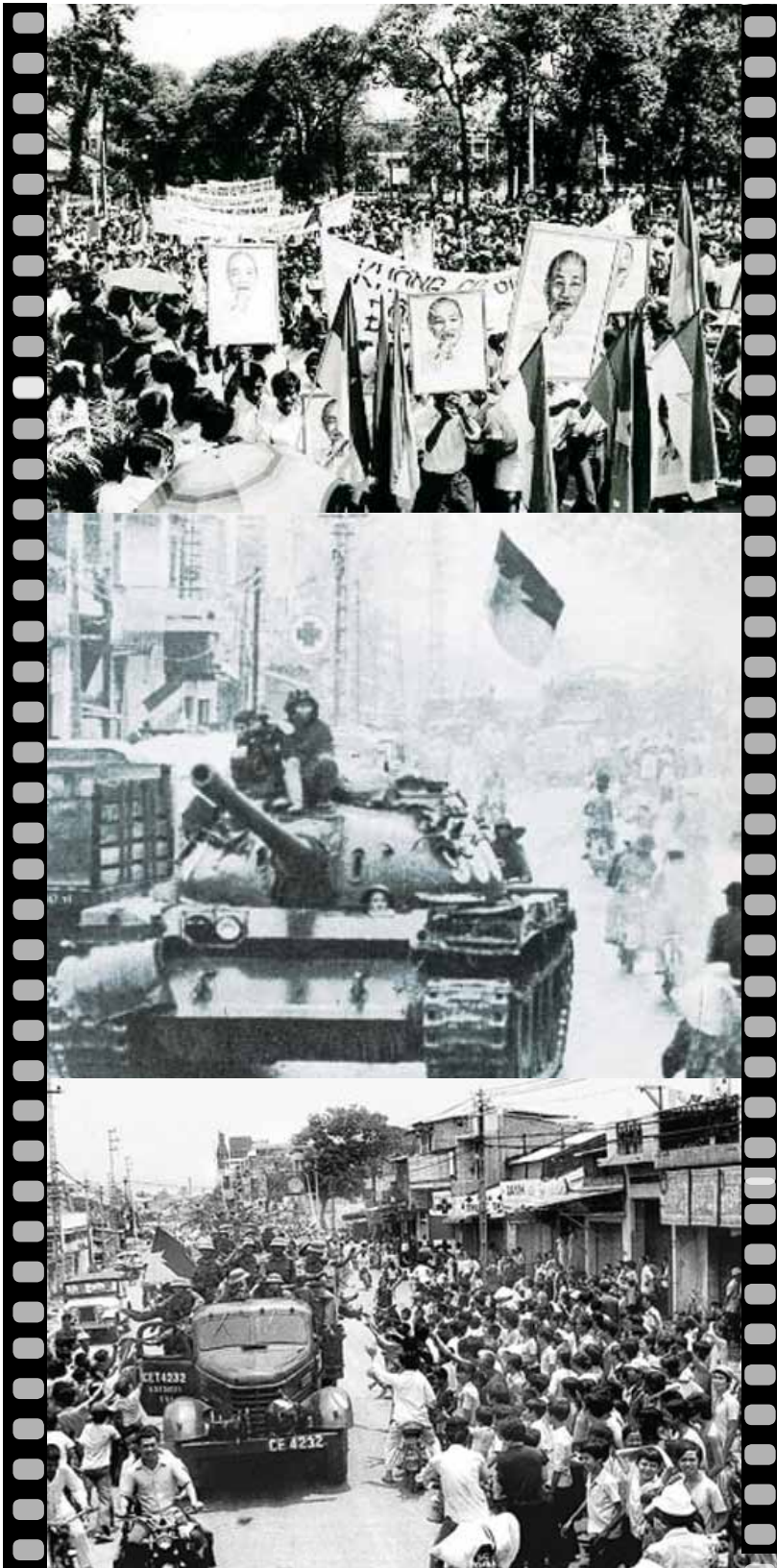
"Tháng tư nghe gọi từ ô cửa

Nắng sớm hãy hãy gió đã lên

Em vẫn chờ anh như bến nước

Canh khuya Tân Thuận đợi con thuyền"

Điệp khúc "Tháng tư nghe gọi" tiếp tục được ngân lên ở đoạn thơ này. Song nếu như ở khổ thơ đầu, nốt nhạc của tháng tư là "nghe gọi từ trong lá"; thì ở đây lại "nghe gọi từ ô cửa". Không gian được mở ra – từ sức sống tràn trề của cỏ cây, ong bướm đến niềm vui hạnh phúc cho muôn người, muôn nhà. Bởi lẽ, hai chữ "ô cửa" sáng lên, gợi liên tưởng đến sự ấm áp trong hơi thở cuộc sống từ mỗi mái nhà. Chính cái "hãy hãy" của gió, của nắng đã đem đến một luồng sinh

khí mới. Từ láy "hây hây" rất gợi cảm, như khơi dậy sắc màu tươi mới, trẻ trung, chất chứa niềm tin yêu, hy vọng, đợi chờ. Hình ảnh "Em vẫn chờ anh như bến nước/ Canh khuya Tân Thuận đợi con thuyền" thật tình tứ. Thì ra, trong bản anh hùng ca hoành tráng ấy, Tạ Hữu

Yên vẫn buông bút, nhấn vào những nốt trầm, chớ nặng ân tình - ân nghĩa, chớ nặng nhớ thương, chớ nặng đợi chờ. Vô hình chung, Tân Thuận không chỉ tồn tại như một địa danh cụ thể nữa, mà trở thành cây cầu của ngóng trông, thao thức, trở thành biểu tượng của tình

yêu đôi lứa sắt son, bền bỉ, thủy chung và cả sự hy sinh thầm lặng của biết bao người vợ có chồng đi chinh chiến. Tháng tư lại như ghi dấu những tháng ngày khắc khoải, chờ mong. Có cảm giác như thời gian đang ngừng trôi, không gian đang lắng lại. Những hoài niệm về tháng tư không chỉ còn là trong ký ức, mà như một hiện thực sinh động trong nếp cảm, nếp nghĩ của mỗi người. Khổ thơ thứ ba, cũng là khổ thơ khép lại toàn bài, âm điệu trầm xuống, thoáng đượm buồn:

"Tháng tư nghe gọi từ sâu thẳm

Đừng quên máu lửa những ngày qua

Tiếng nhạc ru ai trong phòng lộng

Sài Gòn - đêm ấy ấm trăm nhà"

Vẫn là tiếng gọi từ tháng tư, nhưng có cái gì đó nghe vời vợi, nghe xa xăm – như từ trong tâm thức, từ trong sâu thẳm trái tim mỗi người. Hình như, trong bức tranh tràn trề nhựa sống của thiên nhiên, của tạo vật và trong sự thanh bình, yên ả của cuộc sống, của tình yêu, của hạnh phúc hôm nay vẫn chất chứa nỗi niềm đau đáu của nhà thơ về ngày hôm qua. Hình ảnh "máu lửa" xuất hiện ở khổ đầu, đến khổ thơ kết, tác giả nhắc lại lần thứ hai, như một điểm nhấn trong một bản nhạc của cung đàn. Và chính từ điểm nhấn ấy mà thông điệp được ngân lên, như một lời nhắc nhở nhẹ nhàng: Sống trong cảnh tươi vui, thanh bình, nơi có "tiếng nhạc ru ai trong phẳng lặng", thì cũng đừng bao giờ quên "máu lửa những ngày qua", đừng quên "Sài Gòn đêm ấy" ...

Bài thơ khép lại theo mạch xúc cảm hết sức tự nhiên – tiếng vọng của tháng tư như vẫn còn vang mãi, ngân mãi – mở ra cho độc giả bao vấn vương, bao suy tư – chảy từ quá khứ – xuyên thấm suốt hiện tại và cả một hành trang để hướng đến tương lai.

HÀ ĐÀN